

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna
Puhelin 029 56 42200
Faksi 029 56 42269
Sähköposti hameenlinna.hao@oikeus.fi

2520/03.04.04.04.19/2024

Hallinto-oikeustuomari Maarit Tiihonen

Forssan kaupungin jätelautakunnan lausunto koskien Etelä-Satakunnan ympäristölautakunnan valitusta Forssan kaupungin jätelautakunnan päätöksestä

Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta on valittanut Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen Forssan kaupungin jätelautakunnan päätöksestä saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmästä (16.10.2024 46 §). Valituksen perusteluna esitetään, että Forssan kaupungin jätelautakunnan päätöksen perustelut olivat ohkaisia ja tarkoitushakuisia ja että nykyinen järjestelmä toimii hyvin.

Jätelain 36 § (2021/714) mukaan kunnan on järjestettävä kiinteistöittäinen jätteenkuljetus. Tästä voidaan poiketa, mikäli voidaan todeta, että jätelain 37 § ja 41 § mukaiset edellytykset täyttyvät. Valituksessaan Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta esittää, että alueella täyttyvät jätelain 37 §:n mukaiset ehdot.

Toimialueesta tehdystä kuljetusjärjestelmäselvityksestä käy ilmi, että toimialueella viemäriverkoston ulkopuolelle jäävistä kiinteistöistä 38 % on liittynyt saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Jätelain (2021/714 35 §) mukaan kiinteistöittäisessä jätehuollossa tulee noudattaa kunnan jätehuoltomääräyksiä. Toimialueen jätehuoltomääräysten mukaisesti jätevesijärjestelmä vakituiseen asumiseen tarkoitetulla kiinteistöllä tulee tyhjentää vähintään vuoden välein ja vapaa-ajan asumiseen tarkoitetulla kiinteistöllä kolmen vuoden välein. Selvityksen mukaan jätehuoltomääräysten mukainen jätevesijärjestelmän tyhjennys ei ole toteutunut Akaassa 34 %, Eurassa 52 %, Forssassa 71 %, Huittisissa 59 %, Humppilassa 70 %, Jokioisissa 55 %, Koskella TI 55 %, Loimaalla 56 %, Oripäässä 61 %, Punkalaitumella 78 %, Sastamalassa 69 %, Somerolla 52 %, Säskylässä 44 %, Tammelassa 85 %, Urjalassa 71 % ja Ypäjällä 73 % viemäriverkoston ulkopuolelle jäävistä kiinteistöistä.

Toimialueesta tehdystä kuljetusjärjestelmäselvityksestä käy ilmi, että useiden laskelmien perusteella toimialueella syntyy asumisen jätevesilietettä n. 59 000 m³-159 000 m³. Jätevedenpuhdistamojen vastaanottaman lietteen määrä vuonna 2022 oli 44 759 m³. Järjestetyn jätteenkuljetuksen liittymisprosentin perusteella, vastaanotettu lietemäärä vastaa noin 38 prosenttia alueen kiinteistöistä. Näiden tietojen perusteella voidaan arvioida, että todellinen alueella asumisessa syntyvän jätevesilietteen määrä asettunee 110 000 m³ paikkeille. On kuitenkin ilmeistä, merkittävä määrä asumisessa syntyvistä jätevesilietteistä käsitellään muulla tavalla kuin kuljettamalla jätevesijärjestelmästä tyhjennetty liete jätehuoltomääräysten mukaiseen vastaanottoipaikkaan. Ottaen huomioon arviot lietemääristä, joita ei kerätä kiinteistöiltä ja kuljeteta toimialueelle osoitetuille jätevedenpuhdistamoille, aiheutuu jätevesien johtamisesta maaperään ja vesistöön tai muusta määräysten vastaisesti käsittelystä kohtuullista haittaa niin terveydelle kuin ympäristölle. Myös hallituksen esityksessä (40/2021) todetaan, että alueilla, joilla on siirrytty saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksessa kunnan järjestämään kuljetukseen, on muutoksen yhteydessä

huomattu, että epäasianmukainen lietteiden käsittely on kiinteistön haltijan järjestäessä kuljetuksen verrattain yleinen ilmiö, joka voi aiheuttaa merkittävän pinta- ja pohjavesien pilaantumisriskin.

Toimialueesta tehdystä kuljetusjärjestelmäselvityksestä käy ilmi, että toimialueen kaikissa kunnissa jätevesijärjestelmiä tyhjentää useampi kuin yksi kuljetusyrittäjä, minkä tulisi taata kaikille kiinteistöille vapaus valita palveluntarjoaja. Selvityksestä käy ilmi, että tästä huolimatta toimialueella sijaitsee kiinteistöjä, joille palvelua on tarjonnut vain yksi kuljetusyrittäjä, minkä vuoksi kuljetusjärjestelmän kattavuudessa voidaan katsoa olevan puutteita. Selvityksestä käy myös ilmi, että kaikkien kuljetusyrittäjien laskuissa ei ole eroteltu lietteiden käsittelymaksua muista kustannuksista. Käsittelymaksun osuus palvelun hinnasta tulisi olla toimialueen jätemaksutaksan mukainen kaikissa kuljetuksissa ja tämä näkyä asiakkaan laskulla (2021/714 85 §). Näin ollen, ei voida todeta, että toimialueen asiakkailta on tasapuolinen mahdollisuus vertailla palvelujen hintoja.

Toimialueesta tehdystä kuljetusjärjestelmäselvityksestä käy selkeästi ilmi, että jätelain asettamat ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteen kuljetukselle saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta eivät täyty. Huomioitavaa on, että kunnan ei kuitenkaan ole valittava kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta siinäkään tapauksessa, että jätelain 37 § ja 41 § mukaiset edellytykset täyttyvät. Kunta voi aina päättää siirtymisestä kunnan järjestämään jätehuoltoon, koska se on jätelain mukaisesti ensisijainen tapa järjestää jätehuolto (2021/714 36 §).

Valituksessaan Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta esittää, että *nykyisessäkin järjestelmässä pystytään valvomaan tyhjennyksiä, sillä jokainen yrittäjä voi raportoida tekemistään tyhjennyksistä.* Toimialueesta tehdystä kuljetusjärjestelmäselvityksestä käy ilmi, että viranomaisen jätevesiin varatuista resursseista merkittävä osa kohdistuu joko kokonaan puuttuvien tai puutteellisten jätteenkuljetustietojen käsittelyyn. SIIRTO-rekisterin käyttöönotto ei ole vähentänyt tätä työtä, koska rekisteriin on mahdollista jättää puutteellisiakin tietoja. Viranomaisen on myös joutunut tekemään ELY-keskukselle valvontapyyntöjä puuttuvista jätteen kuljetustiedoista. Viranomaisen tiedonsaanti ei ole riittävän sujuvaa.

Valituksessaan Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta esittää, että huoltovarmuuden ja alueen elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että tyhjennyspalveluja tarjoavia yrityksiä on useita. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa toimialueella toimii edelleen useita yrityksiä. Jätelain 36 pykälän (2021/714) mukaisesti *kunnan on kiinteistöittäisten jätteenkuljetuspalvelujen hankintoja suunnitellessaan tehtävä markkinakartoitus. Tarjouspyynnössä jätteenkuljetuspalvelujen kesto on määriteltävä sekä hankinnat ajoitettava siten, että kaiken kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin. Kuljetushankinnat on kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi. Jakamisvelvoitteesta voidaan poiketa vain, jos jakaminen heikentäisi merkittävästi hankinnan kustannustehokkuutta tai muusta vastaavasta, hyvin perustellusta syystä. Poiketen siitä, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 146 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, edellä tässä pykälässä tarkoitettu hankinnan jakamatta jättäminen voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella.*

Valituksessaan Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta toteaa, että tehdyssä selvityksessä ei ole riittävästi kartoitettu nykytilannetta. Selvitystyössä on käytetty lähdeaineistona jäteyhtiön asiakasrekisteristä saatuja kiinteistöjä koskevia tietoja, toimialueen kuntien rekisterejä viemäriverkostoon liittyneistä kiinteistöistä, jätehuoltoviranomaisen asianhallintajärjestelmän

kiinteistökohtaisia tietoja, kuljetusyritysten viranomaiselle toimittamia jätteenkuljetustietoja, jäteyhtiön maksuunpanoluetteloja ja SIIRTO-rekisterin tietoja. Kattavan selvityksen laatimiseksi työhön kerättiin tietoa jätteenkuljettajille, viranomaisille, jätevedenpuhdistamoille ja kiinteistön omistajille suunnattujen kyselyiden ja haastattelujen avulla. Kuljetusyrityksille suunnattu kysely toimitettiin kuljetusyrityksille, jotka ovat raportoineet vuosien 2020–2022 aikana kuljettaneensa saostus- ja umpisäiliölietteitä toimialueen kunnissa. SIIRTO-rekisteristä saatavista tiedoista tarkistettiin, onko muiden kuljetusyritysten toimesta raportoitu saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksia toimialueen kunnissa. Kysely lähetettiin näiden tietojen pohjalta yhteensä 42 kuljetusyritykselle. Näistä kolme yritystä ilmoitti, ettei vastaa kyselyyn, koska toiminta on loppunut tai on vähäistä. Kyselyyn vastanneita yrityksiä oli vain 12 siitäkin huolimatta, että vastauksia kyselyyn pyydettiin myös kuljetusyritysten edunvalvojan, SKAL Ympäristöyritykset ry, kautta. Selvitystyössä on näin ollen käytetty parasta saatavilla olevaa tietoa. Lähdeaineiston pohjalta on laadittu nykytilaselvitys toimialueen kuljetusjärjestelmästä ja yhteenvetona tuotu esille, miten kuljetusjärjestelmän puutteet olisivat korjattavissa.

Forssan kaupungin jätelautakunta
Turuntie 18, 30100 Forssa
puh. 03 4141 5329
jatelautakunta@forssa.fi

Liitteet

1. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitys Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueella
2. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Akaan tekninen lautakunta
3. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta
4. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Etelä-Satakunnan ympäristöterveydenhuolto
5. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Euran tekninen lautakunta
6. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Forssan ympäristölupalautakunta
7. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Huittisten tekninen valiokunta
8. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Humppilan tekninen lautakunta
9. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Hämeen ELY-keskus
10. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Jokioisten kunnanhallitus
11. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Konepalvelu Uusitalo&Uusitalo Oy
12. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Kosken TI ympäristönsuojelu
13. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Kuljetusliike Finska Oy
14. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy
15. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Oripään tekninen lautakunta
16. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Pirkanmaan ELY-keskus
17. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Pyhäjärvisuodun Kuljetusyrittäjät

18. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Sastamalan tekninen lautakunta
19. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Sastamalan ympäristöterveydenhuollon jaosto
20. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Someron tekninen lautakunta
21. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Suomen Kiertovoima (KIVO)
22. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
23. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Tammelan ympäristölautakunta
24. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Valkeakosken ympäristönsuojelu
25. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Varsinais-Suomen ELY-keskus
26. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Ympäristöhuolto Askonen Oy
27. Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmäselvitykseen annettu lausunto, Ypäjän teknisen lautakunnan lupajaosto
28. Vastine kuljetusjärjestelmästä annettuihin lausuntoihin
29. Forssan kaupungin jätelautakunnan jätehuoltomääräykset 1.1.2023 alkaen
30. Forssan kaupungin jätelautakunnan jätehuoltomääräysten perustelut